

1/2008

Puun tarjonnan lisääntyminen ei yksistään pelasta metsäsektoria

Koveneva kilpailu puusta on metsäsektorin uusiutumisen este

Uusien liiketoimintamahdollisuuksien ennakointitarve kasvaa

Kilpailu puusta vaikeuttaa metsäsektorin uusiutumista

Metsäsektorin ongelmien ratkaisuksi ei riitä kotimaisen puun saatavuuden turvaaminen. Vaikka kotimaisen puun käyttöä onnistuttaisiin lisäämään tavoitellusti, eivät metsäteollisuuden tuotannon supistukset Suomessa todennäköisesti loppuisi. Koveneva kilpailu puusta vaikeuttaa metsäsektorin uusiutumista. Puu on aiempaakin strategisempi resurssi tulevaisuudessa.

Puun tarjonnan lisääntyminen ei yksistään pelasta metsäsektoria

Kemijärven sellutehtaan ja Summan paperitehtaan sulkemispäätökset ovat tuoreimpia merkkejä metsäteollisuuden ennakkoidusta rakennemurroksesta. Metsäalan tulevaisuusfoorumin selvitusten perusteella metsäteollisuuden tuotannon supistusten ennustetaan jatkuvan. Välittömin syy on Venäjän päätös nostaa rajusti pyöreän puun tullimaksuja.

Metsäteollisuuden rakenteellisia ongelmia ei voida ratkaista pelkästään kotimaisen puun saatavuutta parantamalla. Esimerkiksi Suomelle tärkeiden aikakauslehtipapereiden tuotannon heikentynyt kilpailukyky ei pohjimmitaan riipu puun riittävydestä, vaan paperituotteiden ylituotannosta, niiden kulutuksen hitaasta kasvusta, viennin vaikeutumisesta Euroopan ulkopuolelle ja tuotantokustannusten noususta paperituotteiden hintaa nopeammin.

Suomen metsäsektorille on erittäin tärkeää, että pienenevän paperintuotannon tilalle pystyttäisiin kehittämään uutta liiketoimintaa muun muassa rakentamisen, energiantuotannon, liikenteen biopoltonesteiden, matkailun, luontopalveluiden ja pakkaamisen aloille. Nykyistä monipuolisempi metsäalan elinkeinorakenne olisi vähemmän riskialtis metsäsektorin ulkopuolisten muutostekijöiden vaikutuksille, kuten energianhinnan nousulle tai kuluttajien lukutottumusten muutoksille, kuin paperivetoinen metsäsektori on tällä hetkellä.

Yritysjohtajien lausuntojen ja yritysten vuosikertomusten perusteella vaikuttaa siltä, että ainakin suurissa

metsäteollisuusyrityksissä keskitytään tällä hetkellä huomattavasti enemmän kustannustehokkuuden parantamiseen kuin uuden liiketoiminnan kehittämiseen. Metsäteollisuus vakuuteli Metsäalan tulevaisuusfoorumin lopputulosten tiedotustilaisuudessa 3.4.2008, että se kehittää lisääntyvästi uusia liiketoimintamalleja ja tuotteita. Liiketalaisuuden piiriin kuuluva kehittämistoiminta ei kuitenkaan näy julkisuudessa. Uusiutumisen kertovat positiiviset viestit kohottaisivat tällä hetkellä negatiivisten viestien värittämää alan imagoa.

Koveneva kilpailu puusta on metsäsektorin uusiutumisen este

Metsäalan tulevaisuusfoorumin selvituksen mukaan yhteiskunnan ja metsäsektorin sidosryhmien on helpompi hyväksyä panostukset metsäalan uuden elinkeinorakenteen kehittämiseen, kuin vanhan toiminnan hengissä pitämiseen. Pääministerin asettamalla ja Esko Ahon johtamalla metsäsektorin toimintaedellytystyöryhmällä on suuri haaste määrittää uskottavat, vaikuttavat ja sidosryhmien hyväksymät keinot metsäsektorin uudistamiseksi Suomessa. Työryhmä jättää loppuraporttinsa kesäkuussa 2008.

Metsäalan tulevaisuusfoorumin toukokuussa 2008 julkaistava loppuraportti toivottavasti antaa työryhmälle ajatuksia metsäalan kehittämismahdollisuuksista ja valmiutta purkaa metsäsektorin uusiutumisen ja uuden yritystoiminnan rakenteellisia esteitä. Esteiden poistaminen on vähintäänkin yhtä tärkeää, kuin panostaminen uusien tuotteiden tutkimukseen ja kehittämiseen, koska

ne rajoittavat metsäalan uusien elinkeinojen kehittymistä.

Metsäalan tulevaisuusfoorumin selvityksissä yhdeksi metsäsektorin uusiutumisen esteeksi paljastui yllättäen metsäteollisuuden tarve ja kyky hallita puuraaka-ainevirtoja. Esimerkiksi puukaupan käytännöt suosivat suuria puunostajia, jotka pystyvät ostamaan kaikki myytävät puutavaralajit samalla kertaa. Tämä vaikeuttaa pienten ja keskisuurten yritysten raaka-ainehuollon järjestämistä jo nyt, mutta varsinkin tulevaisuudessa, kun kilpailu kotimaisesta puusta kovenee.

Suuret metsäteollisuusyritykset pystyvät myös hallitsemaan jopa kilpaileville yrityksille, kuten yksityisille sahoille, myytävää raaka-ainetta ostamalla niiltä puunjalostuksen sivutuotteet (hake, kuori, puru). Pienten yritysten on usein tyydyttävä alhaiseen sivutuotteiden hintaan, koska näille ei ole kilpailevia markkinoita. Tämä heikentää suuresta metsäteollisuudesta riippuvaisten yritysten kannattavuutta ja kykyä investoida tuotantonsa jalostusarvon nostoon.

Muita selvityksissä esiin tulleita metsäsektorin uusiutumisen esteitä ovat metsäteollisuusyritysten alhainen kannattavuus, korkea sijoitetun pääoman tuottovaatimus, pula suuren mittakaavan tuoteideoista, keskisuurten yritysten vähäinen määrä ja alhainen kilpailu varsinkin metsätalouden palveluissa. Uusiutumisen esteiden purkaminen vaatisi muun muassa metsäteollisuusyritysten nykyistä pitkäjänteisempää kehittämissä politiikkaa sekä yksityisten ja julkisen sektorin metsätalouden palveluiden muutoksia. Metsätalouden palveluntuottajien tulisi kyetä palvelemaan

muitakin elinkeinoja, kuin perinteistä metsäteollisuutta.

Metsäsektorin uusiutumiselle on tärkeää, että uuden liiketoiminnan kehittäminen asetetaan metsäteollisuusyritysten lisäksi myös muiden metsäalan organisaatioiden keskeisimmäksi kehittämistavoitteeksi. Esimerkiksi Kansallisen metsäohjelman 2015 visiossa ja painotuksissa korostuu jo tavoite metsäalan elinkeinorakenteen monipuolistamisesta. Se kuinka hyvin Kansallisen metsäohjelman toimenpiteet käytännössä tukevat elinkeinorakenteen monipuolistamista, tulee riippumaan ohjelman rahoituksen suuntaamisesta.

Uusien liiketoimintamahdollisuuksien ennakoitintarve kasvaa

Metsäalan tulevaisuusfoorumin työ päättyy huhtikuussa 2008 ja loppuraportti julkaistaan toukokuussa.

Metsäalan ennakointi ei kuitenkaan pääty Joensuun yliopistossa: jatkossa ennakoinnin avulla pyritään edistämään metsien ja puun käyttöön perustuvan uuden yritys- ja liiketoiminnan syntyä sekä tukemaan olemassa olevan liiketoiminnan uusiutumista. Tämän painotuksen taustalla on Metsäalan tulevaisuusfoorumin tärkein suositus: metsäsektorin elinkeinorakennetta on monipuolistettava.

Julkaisuja:

Kansallinen metsäohjelma 2015
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/metsat/kmo/asiakirjat_ja_raportit/ohjelmaasiakirjat.html

Valtioneuvoston kanslian asettaman metsäteollisuuden ja metsäsektorin toimintaedellytystyöryhmän väliraportti
<http://www.vn.fi/tiedotot/julkinen/pdf/metsa-raportti/fi.pdf>

Niskanen, Donner-Amnell, Häyrynen ja Peltola: Metsän uusi aika - Kohti monipuolisempaa metsäalan elinkeinorakennetta. Metsäalan tulevaisuusfoorumin loppuraportti, julkaistaan toukokuussa 2008.

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje

Julkaisija:
Metsäalan tulevaisuusfoorumi
Joensuun yliopisto
PL 111
80101 Joensuu

Toimittaja: Saija Miina
saija.miina@joensuu.fi

Metsäalan tulevaisuusfoorumi Internetissä:
<http://www.metsafoorumi.fi>

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje kertoo foorumin tuoreimmista tapahtumista ja tuloksista. Uutiskirje löytyy Internetistä sivulta <http://www.metsafoorumi.fi/uutisia.htm>. Voit saada tiedon uutiskirjeen ilmestymisestä sähköpostilla ilmoittautumalla jakelulistalle: saija.miina@joensuu.fi

